

Grupa Wysokiego Szczebla ds. Niedyskryminacji, Równouprawnienia i Różnorodności

2018

Podgrupa ds. danych dotyczących równouprawnienia

**Wytyczne w sprawie usprawnienia procesu gromadzenia
i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia**

KOMISJA EUROPEJSKA

Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości i Konsumentów

Dyrekcja D – Równość i Obywatelstwo Unii

Dział D.1 – Niedyskryminacja i Koordynacja Działań dotyczących Romów

European Commission

B-1049 Bruxelles/Brussel

**Wytyczne w sprawie usprawnienia
procesu gromadzenia i wykorzystywania
danych dotyczących równouprawnienia**

Tekst ukończono w lipcu 2018 r.

PDF	ISBN 978-92-76-41008-9	doi:10.2838/581589	DS-01-21-146-PL-N
-----	------------------------	--------------------	-------------------

Luksemburg, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2021 r.

© Unia Europejska, 2021.

Ponowne wykorzystanie dokumentów Komisji reguluje decyzja Komisja 2011/833/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ponownego wykorzystywania dokumentów Komisji (Dz.U. L 330 z 14.12.2011, s. 39). Z wyjątkiem przypadków, w których stwierdzono inaczej, ponowne wykorzystywanie niniejszego dokumentu jest dozwolone na podstawie licencji Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Oznacza to, że ponowne wykorzystywanie jest dozwolone pod warunkiem odpowiedniego poinformowania o autorze oraz o wszelkich zmianach wprowadzonych w dokumencie.

Spis treści

Sekcja I: Kontekst i cel niniejszych wytycznych.....	6
Identyfikacja luk w gromadzeniu i wykorzystywaniu danych dotyczących równouprawnienia.....	9
W jaki sposób opracowano te wytyczne?	12
Sekcja II: Wytyczne w sprawie usprawnienia procesu gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia	13
A. Wytyczne instytucjonalne i strukturalne	13
1. Zestawienie istniejących źródeł danych dotyczących równouprawnienia i identyfikacja luk w danych	13
2. Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia	15
3. Utworzenie centrum danych dotyczących równouprawnienia i niedyskryminacji	16
4. Budowanie zdolności instytucjonalnych w celu gromadzenia rzetelnych i wiarygodnych danych dotyczących równouprawnienia	17
5. Ułatwianie skutecznego wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia	17
B. Wytyczne operacyjne.....	19
6. Zapewnienie kompleksowości danych dotyczących równouprawnienia	19
7. Włączanie danych dotyczących równouprawnienia do badań unijnych i krajowych	20
8. Zapewnienie regularnego i szybkiego gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia	20
9. Zwiększenie prawidłowości i wiarygodności danych dotyczących równouprawnienia.....	21
10. Zapewnienie reprezentatywności danych dotyczących równouprawnienia	22
11. Zwiększenie porównywalności danych dotyczących równouprawnienia.....	23

Ten dokument nie jest prawnie wiążący i pełni wyłącznie funkcję informacyjną. Nie stanowi zatem porady prawnej w kwestiach dotyczących prawa krajowego ani wiążącej wykładni prawa Unii, która pozostaje w wyłącznej kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Sekcja I: Kontekst i cel niniejszych wytycznych

Unia Europejska (UE) dysponuje zaawansowanymi ramami prawnymi, za pomocą których promuje równouprawnienie i niedyskryminację. Wszystkie 28 państw członkowskich UE transponowało te ramy prawne do prawa krajowego, często wykraczając poza minimalne normy uwzględnione w dyrektywie w sprawie równości rasowej¹ i dyrektywie w sprawie równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy².

Znaczący odsetek mieszkańców Unii Europejskiej doświadcza jednak regularnie dyskryminacji, nierówności i wykluczenia społecznego. Jak konsekwentnie pokazują wyniki badań Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA)³, podstawą takiego traktowania może być płeć, pochodzenie etniczne lub mniejszościowe, kolor skóry, wyznanie, wiek, orientacja seksualna, tożsamość płciowa lub niepełnosprawność bądź połączenie tych względów.

Trzeba zatem ponownie rozważyć sposób wdrażania prawodawstwa i polityk mających na celu promowanie równouprawnienia i niedyskryminacji oraz sposoby monitorowania i pomiaru faktycznych postępów. Dane dotyczące równouprawnienia stanowią kluczowy element tego ponownego rozważenia oraz skuteczne narzędzia służące wspieraniu zwalczania dyskryminacji i wyłączenia.

Obejmują one w szczególności wypłaty z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych Unii Europejskiej, w przypadku których należy w pełni przestrzegać horyzontalnych zasad UE, takich jak cel polegający na zwalczaniu wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, określonych w art. 10 TFUE. Państwa członkowskie muszą wdrożyć rozwiązania, w tym prowadzić monitoring poprzez systematyczne gromadzenie rzetelnych i obiektywnych danych, aby zapewnić wywiązanie się ze swoich zobowiązań w zakresie praw podstawowych⁴.

Ze względów historycznych gromadzenie danych osobowych z podziałem na podlegające ochronie cechy, takie jak pochodzenie rasowe lub etniczne, stanowi w wielu europejskich państwach szczególnie delikatną kwestię. W unijnych przepisach antydyskryminacyjnych zabrania się wykorzystywania takich danych ze szkodą dla grup, których dotyczą. Takie dane wrażliwe są ponadto

¹ [Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne.](#)

² [Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy.](#)

³ Zob. np. FRA (2017a), [Drużynie Badanie Unii Europejskiej na temat mniejszości i dyskryminacji \(EU-MIDIS II\): Muzułmanie – wybrane wyniki](#); FRA (2017b), [Drużynie Badanie Unii Europejskiej na temat mniejszości i dyskryminacji – najważniejsze wyniki](#); FRA (2016), [Drużynie Badanie Unii Europejskiej na temat mniejszości i dyskryminacji \(EU-MIDIS II\): Romowie – wybrane wyniki](#); FRA (2014), [Badanie UE na temat osób LGBT – Badanie Unii Europejskiej na temat lesbijek, gejów, osób biseksualnych i osób transpłciowych – najważniejsze wyniki](#); FRA (2013), [Dyskryminacja i przestępstwa z nienawiści wobec Żydów w państwach członkowskich UE: doświadczenie i postrzeganie antysemityzmu.](#)

⁴ Zob. [wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz.](#) COM(2018) 375 final, 2018/0196 (COD), w szczególności motyw 5 dotyczący zasad horyzontalnych UE, art. 67 dotyczący wyboru operacji przez instytucję zarządzającą na podstawie niedyskryminacyjnych procedur i przy uwzględnieniu Karty praw podstawowych UE, a także załącznik III dotyczący horyzontalnych warunków podstawowych.

ściśle chronione normami konstytucyjnymi, mającymi zastosowanie unijnymi przepisami o ochronie danych oraz postanowieniami Karty praw podstawowych. Jeżeli jednak dane takie są gromadzone i przetwarzane z pełnym poszanowaniem ram prawnych oraz określonych w nich zabezpieczeń, mają one podstawowe znaczenie dla oceny przez państwa członkowskie wywiązywania się przez nie z zobowiązań w zakresie praw człowieka i umożliwiają decydom opracowanie opartych na dowodach środków służących zwalczaniu dyskryminacji, nierówności i wyłączenia.

W tym samym duchu Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka opublikował niedawno wytyczne dotyczące gromadzenia i dezagregacji danych na potrzeby monitorowania postępów w osiągnięciu celów Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030⁵. W wytycznych podkreślono, że działania związane z gromadzeniem danych należy zawsze prowadzić zgodnie z nadrzędną zasadą praw człowieka polegającą na *nieszkodzeniu* i nie wprowadzać ani nie wzmacniać dyskryminacji, uprzedzeń czy stereotypów; dane dotyczące cech osobowych muszą być bezpiecznie przechowywane i wykorzystywane wyłącznie z korzyścią dla grup, których dotyczą, i całego społeczeństwa. „Zasada »nie szkodzić« oznacza także, że niczego w wytycznych nie należy interpretować jako zaproszenia ani zachęty do realizacji jakiegokolwiek inicjatywy czy stosowania praktyki, której celem jest dyskryminacja grup społecznych i narażenie ich na ryzyko poważnego naruszenia praw człowieka (lub która ma taki efekt), bądź jako poparcia dla takich inicjatyw lub praktyk”⁶.

Czym są dane dotyczące równouprawnienia?

W [Europejskim podręczniku danych dotyczących równouprawnienia – zmieniona wersja z 2016 r.](#) (Komisja Europejska, 2016, s. 15) **dane** zdefiniowano jako każdą informację, czy to w formie liczbowej, czy też innej. Rolą danych jest ujawnienie pewnych aspektów rzeczywistości, dzięki czemu można je wykorzystać do analizy, argumentacji lub podejmowania decyzji.

Dane dotyczące równouprawnienia definiuje się jako każdą informację użyteczną do opisywania i analizy sytuacji równouprawnienia. Informacje mogą mieć charakter ilościowy lub jakościowy. Mogą obejmować dane zagregowane, które odzwierciedlają nierówności lub ich przyczyny bądź skutki dla społeczeństwa. Niekiedy dane gromadzone przede wszystkim z powodów innych niż cele w zakresie równouprawnienia można wykorzystać do wygenerowania danych dotyczących równouprawnienia.

Występują różne rodzaje źródeł danych wykorzystujące różne mechanizmy gromadzenia danych, których to źródeł można użyć do opracowania statystyk dotyczących równouprawnienia. Źródła danych dotyczących równouprawnienia obejmują spisy powszechne ludności, rejestry administracyjne, badania gospodarstw domowych i osób, badania wiktyimizacyjne, badania podejść (kwestionariusze samooceny), dane dotyczące skarg, testy w zakresie dyskryminacji, monitorowanie różnorodności przez pracodawców i dostawców usług, a także jakościowe strategie badawcze, m.in. studia przypadku, wywiady pogłębione i wywiady eksperckie.

⁵ Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka (2018), [Oparte na prawach człowieka podejście do danych – Niepozostawianie nikogo w tyle w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030](#), Wytyczne dotyczące gromadzenia i dezagregacji danych.

⁶ Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka (2018), [Oparte na prawach człowieka podejście do danych – Niepozostawianie nikogo w tyle w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030](#), Wytyczne dotyczące gromadzenia i dezagregacji danych, s. 11–12.

Gromadzenie i wykorzystywanie danych dotyczących równouprawnienia jest niezbędne państwom członkowskim do osiągnięcia szeregu różnych celów⁷, m.in.:

- umożliwienia prawidłowej oceny wdrażania odpowiednich przepisów unijnych dotyczących równouprawnienia oraz innych właściwych krajowych ram prawnych i ram polityki;
- monitorowania tendencji w zakresie równouprawnienia w różnych obszarach życia, m.in. wskaźnika zatrudnienia, odsetka osób kształcących się na poziomie wyższym lub odsetka osób wcześniej kończących naukę, w celu wsparcia kształtowania polityki opartej na dowodach;
- monitorowania przestrzegania przez państwa członkowskie odpowiednich międzynarodowych norm w zakresie praw człowieka, takich jak Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych i Konwencja ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej;
- uwidocznienia ukrytej skali dyskryminacji, tj. niezgłaszanej dyskryminacji, np. za pomocą badań wiktyimizacyjnych lub eksperymentów polegających na testowaniu pod kątem dyskryminacji;
- dostarczania wiarygodnych dowodów w postępowaniach administracyjnych lub sądowych dotyczących dyskryminacji w formie danych wskazujących na bezpośrednią lub pośrednią dyskryminację;
- dostarczania danych na potrzeby wskaźników w celu śledzenia postępów we wdrażaniu strategii mających znaczenie dla wspierania równouprawnienia i niedyskryminacji, które to strategię państwa członkowskie zobowiązały się realizować, takich jak Europejski filar praw socjalnych, strategia „Europa 2020” czy Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030;
- zwiększania poparcia dla równouprawnienia i niedyskryminacji oraz podnoszenia świadomości w tym obszarze;
- eksponowania luk w dowodach w obszarach wymagających dalszych badań.

Uznając znaczenie danych dotyczących równouprawnienia dla realizacji tych celów, w lutym 2018 r. Grupa Wysokiego Szczebla ds. Niedyskryminacji, Równouprawnienia i Różnorodności utworzyła podgrupę ds. danych dotyczących równouprawnienia⁸ w celu wspierania państw członkowskich w ich staraniach na rzecz poprawy gromadzenia i wykorzystania danych dotyczących równouprawnienia⁹.

⁷ W celu zapoznania się z kompleksowym wykazem i szerszym omówieniem poszczególnych potrzeb zob. Komisja Europejska (2016), [*Europejski podręcznik danych dotyczących równouprawnienia – zmieniona wersja z 2016 r.*](#), s. 19–22.

⁸ Podgrupa ds. danych dotyczących równouprawnienia składa się z przedstawicieli Komisji Europejskiej, FRA, Eurostatu, a także przedstawicieli krajowych administracji, krajowych organów statystycznych lub organów ds. równouprawnienia. Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Estonia, Finlandia, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Litwa, Niderlandy, Niemcy, Rumunia, Węgry, Włochy, Zjednoczone Królestwo oraz Norwegia nominowały krajowych przedstawicieli do udziału w pracach podgrupy. Uczestnictwo Eurostatu ma podstawowe znaczenie dla tworzenia synergii między pracą tej podgrupy i działaniami na poziomie Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS). ESS stanowi partnerstwo między organem statystycznym (Eurostatem) i krajowymi urzędami statystycznymi oraz innymi organami krajowymi odpowiedzialnymi za opracowywanie, generowanie i rozpowszechnianie europejskich statystyk w każdym państwie członkowskim.

⁹ Grupa Wysokiego Szczebla ds. Niedyskryminacji, Równouprawnienia i Różnorodności zleciła podgrupie ds. danych dotyczących równouprawnienia przygotowanie zbioru niewiążących wytycznych w sprawie usprawnienia procesu gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia; opracowanie diagnostycznego narzędzia/diagnostycznej listy kontrolnej, z których państwa członkowskie UE będą mogły skorzystać w celu dokonania oceny dostępności danych dotyczących równouprawnienia zebranych na poziomie krajowym oraz opracowanie wdrażanych na szczeblu krajowym praktyk związanych z proponowanym zbiorem niewiążących wytycznych. Grupa wysokiego szczebla zajmuje się następującymi przesłankami dyskryminacyjnymi: orientacją seksualną i tożsamością płciową, pochodzeniem rasowym

Zachęcono FRA do ułatwienia pracy podgrupy zgodnie z mandatem agencji w zakresie opracowania metod i norm dotyczących poprawy porównywalności, obiektywności i wiarygodności danych na szczeblu europejskim¹⁰.

Identyfikacja luk w gromadzeniu i wykorzystywaniu danych dotyczących równouprawnienia

Prace podgrupy wykazały, że istnieją duże różnice w sposobie gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia przez państwa członkowskie. Podgrupa ustaliła jednak również pewne wspólne luki i wyzwania związane z obecną praktyką, z których najważniejsze podsumowano poniżej:

1. *Brak skoordynowanego podejścia do gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia*

Państwa członkowskie nie mają zazwyczaj spójnego i systematycznego podejścia do gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia. Prowadzi to często do tego, że gromadzenie danych dotyczących równouprawnienia rozkłada się nierówno między różne źródła i organy odpowiedzialne za gromadzenie danych, które zasadniczo nie są skoordynowane ani wzajemnie powiązane. W rezultacie dane zbierane przez państwa członkowskie mogą nie być wykorzystywane w najlepszy możliwy sposób na potrzeby monitoringu wyników przepisów, polityk i środków, które państwa te wdrażają w celu wspierania równouprawnienia i promowania niedyskryminacji.

2. *Brak wystarczających zasobów oraz wiedzy na temat znaczenia gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia*

Państwa członkowskie mają tendencję do nieopierania ich polityk antydyskryminacyjnych w wystarczającym stopniu na rzetelnych i wiarygodnych danych dotyczących równouprawnienia, dzięki którym można by było dokonać oceny skuteczności odpowiednich ram prawnych i ram polityki. W efekcie przeznaczają niewystarczające zasoby na poprawę gromadzenia takich danych. Ponadto zainteresowane strony, które byłyby chętne i do gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia i miałyby ku temu kompetencje, takie jak organy ds. równości, instytuty badawcze i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, często nie posiadają wystarczających zasobów, aby w ogóle to robić lub aby robić to w sposób ciągły, co umożliwiłoby spójne monitorowanie w czasie.

3. *Nierównowaga w gromadzeniu danych dotyczących równouprawnienia według poszczególnych przesłanek dyskryminacyjnych*

W przypadku gdy dane dotyczące równouprawnienia są gromadzone, zazwyczaj dotyczą niektórych przesłanek dyskryminacyjnych w większym stopniu niż innych. Może to prowadzić do nierównowagi w gromadzeniu danych dotyczących równouprawnienia, a tym samym do dużych luk w informacjach. Ogólnie rzecz biorąc, w państwach członkowskich najbardziej rozwinięte jest gromadzenie danych obejmujących takie przesłanki dyskryminacyjne jak płeć¹¹ i wiek. Gromadzenie danych dotyczących niepełnosprawności stopniowo się poprawia, częściowo dzięki zobowiązaniom państw członkowskich wynikającym z art. 31 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Gromadzenie danych

i etnicznym, wiekiem, religią lub światopoglądem i niepełnosprawnością, przy czym płeć jest brana pod uwagę w połączeniu z tymi przesłankami.

¹⁰ [Rozporządzenie Rady \(WE\) nr 168/2007 z dnia 15 lutego 2007 r. ustanawiające Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej.](#)

¹¹ Więcej statystyk dotyczących płci oferuje Europejski Instytut ds. [Równości Kobiet i Mężczyzn \(EIGE\)](#), szczególnie w ramach [wskaźnika równouprawnienia płci](#), który obejmuje obszar nierówności interseksjonalnych. Wskaźnik równouprawnienia płci stanowi wskaźnik złożony, który służy do pomiaru równouprawnienia płci oraz – bazując na ramach polityki UE – pomaga w monitorowaniu postępów w zakresie równouprawnienia płci w czasie w całej UE.

dotyczących takich przyczyn dyskryminacji jak pochodzenie rasowe lub etniczne, religia lub światopogląd, orientacja seksualna i tożsamość płciowa jest zazwyczaj najmniej rozwinięte w państwach członkowskich¹². Co więcej, taka nierównowaga w gromadzeniu danych dotyczących równouprawnienia może prowadzić do braku dowodów dotyczących stopnia, w jakim ludzie doświadczają dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminacji interseksyjnej.

4. Nierównowaga w gromadzeniu danych dotyczących równouprawnienia w różnych obszarach życia

W dyrektywie w sprawie równości rasowej zakazuje się dyskryminacji etnicznej w szeregu najważniejszych obszarach życia, takich jak zatrudnienie, ochrona społeczna, świadczenia społeczne, edukacja, dostęp do dóbr i usług, włącznie z zakwaterowaniem, natomiast w dyrektywie w sprawie równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy zakazuje się dyskryminacji ze względu na religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną w obszarze zatrudnienia i pracy. Nadal istnieje jednak nierównowaga w stopniu, w jakim państwa członkowskie gromadzą dane dotyczące równouprawnienia w tych dziedzinach, które uwzględniono w dyrektywach, przy czym najwięcej danych zbiera się zazwyczaj w obszarze zatrudnienia. Ogólnie rzecz biorąc, przyczynia się to do ograniczonej dostępności kompleksowych danych na szczeblu krajowym, które obejmują wszystkie dziedziny życia, w których ludzie mogą doświadczać dyskryminacji.

5. Niewystarczająca porównywalność danych dotyczących równouprawnienia z różnych źródeł danych

Ponieważ różne źródła danych często opierają się na różnych definicjach i wykorzystują inne kategorie osób, dane dotyczące równouprawnienia często nie są porównywalne, zarówno w państwach członkowskich, jak i między nimi. Na przykład w niektórych źródłach gromadzi się dane dotyczące kwestii odnoszących się do niepełnosprawności poprzez zastosowanie modelu medycznego. Inne działają zgodnie z podejściem opartym na prawach człowieka, zapisanym w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, skupiającym się na interakcji między utratą sprawności i istniejącymi barierami społecznymi i barierami w otoczeniu. W przypadku braku mechanizmu koordynacji decyzji dotyczących określenia i pomiaru różnych przesłanek dyskryminacyjnych, a także sposobu kategoryzacji osób lub grup potencjalnie należących do danej kategorii, dane i wyniki najprawdopodobniej nie będą porównywalne.

6. Niepełna identyfikacja grup społecznych narażonych na dyskryminację z powodu nadmiernego polegania na wskaźnikach zastępczych

Samookreślenie stanowi najważniejszą zasadę opartego na prawach człowieka podejścia do gromadzenia danych zgodnie z zaleceniami biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka¹³. Podgrupa uznaje także wartość informacji pochodzących z wskaźników zastępczych, które mogą się przyczynić do zapewnienia spójnej podstawy do monitorowania zmian w czasie. Tam, gdzie to możliwe, podgrupa proponuje, aby zarówno dane pochodzące z samookreślenia, jak i dane z wskaźników zastępczych zbierano i analizowano w celu zapewnienia pełniejszego obrazu chronionych grup. Osoby lub grupy, które doświadczają nierównego traktowania, często są uwzględniane we wskaźnikach zastępczych, które mogą nie obejmować całego spektrum doświadczeń dyskryminacyjnych. Dzieje się tak szczególnie w zakresie cech osobowych, takich jak pochodzenie rasowe lub etniczne. Wyłącznie w przypadku kilku źródeł danych możliwe jest przypisanie cech osobowych na podstawie zasady samookreślenia opartej na prawach człowieka. Bardziej powszechną praktyką jest natomiast korzystanie z imputacji lub wskaźników

¹² Zob. Komisja Europejska (2017), [Wskaźnik danych dotyczących równouprawnienia: Podejście metodyczne. Przegląd według państw członkowskich UE](#).

¹³ Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka (2018), [Oparte na prawach człowieka podejście do danych – Niepozostawianie nikogo w tyle w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030](#), Wytyczne dotyczące gromadzenia i dezagregacji danych.

zastępczych, takich jak obywatelstwo, kraj urodzenia, język lub miejsce zamieszkania, w celu określenia tożsamości związanych z pochodzeniem etnicznym. Chociaż wskaźniki zastępcze mogą nie umożliwić w wystarczającym stopniu kompleksowej identyfikacji wszystkich potencjalnych ofiar dyskryminacji rasowej lub etnicznej, pomagają uzyskać spójny obraz umożliwiający monitorowanie zmian w czasie. Na przykład zmienna „kraj urodzenia” nie umożliwia określenia, w jaki sposób zstępnii imigrantów urodzeni w danym państwie doświadczają dyskryminacji ze względu na pochodzenie etniczne lub kolor skóry, czy też inne widoczne cechy, takie jak religijne elementy ubioru. Pozwala jednak na dokonanie analizy różnic między poszczególnymi grupami społecznymi.

7. Niewystarczające konsultacje z odpowiednimi zainteresowanymi stronami

Tylko w kilku państwach członkowskich podejmuje się próby włączenia osób, grup lub społeczności narażonych na dyskryminację w formułowanie definicji i określanie kategorii gromadzenia danych lub skonsultowania się z nimi w tym zakresie. Uczestnictwo stanowi jednak nie tylko dobrą praktykę z punktu widzenia opartego na prawach człowieka podejścia do gromadzenia danych, ale również można dzięki niemu uzyskać solidniejsze dane, wyższy poziom zaufania do procesu gromadzenia danych i większą gotowość do angażowania się w działania związane z gromadzeniem danych. Brak udziału odpowiednich zainteresowanych stron w tych działaniach może mieć negatywny wpływ na wskaźnik odpowiedzi, a tym samym na prawidłowość, wiarygodność oraz reprezentatywność zgromadzonych danych. Na przykład, jeżeli pytań dotyczących dyskryminacji doświadczonej ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową nie skonsultuje się z potencjalnie dotkniętymi grupami społecznymi, może to prowadzić do braku zaufania do celu gromadzenia danych i kwestionowania sformułowań, które nie odzwierciedlają zrozumienia samych siebie przez osoby objęte badaniem, co zniechęci je do udzielenia odpowiedzi.

8. Niedokładna interpretacja ram ochrony danych

Czasami wymagania dotyczące ochrony danych są rozumiane jako zakaz gromadzenia danych osobowych, takich jak pochodzenie etniczne, religia czy orientacja seksualna osoby. Jak wynika jednak z poniższego wyjaśnienia w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych (RODO)¹⁴, które ma bezpośrednie zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich UE od dnia 25 maja 2018 r., określono warunki, pod jakimi dopuszcza się gromadzenie i przetwarzanie takich danych¹⁵.

¹⁴ [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.](#)

¹⁵ W przypadku niepewności podmioty gromadzące dane mogą szukać porady u swoich krajowych organów ochrony danych w celu uzyskania potwierdzenia, czy ich procedury są zgodne z RODO. Komisja Europejska opublikowała ogólne wytyczne pod adresem: https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-eu-data-protection-rules_en

Przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych w rozumieniu ogólnego rozporządzenia o ochronie danych

W art. 9 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (UE) 2016/679 (RODO) zabrania się przetwarzania danych osobowych ujawniających cechy, takie jak pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych, jak również przetwarzania danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby. W RODO wyjaśniono jednak, że zakaz ten nie dotyczy m.in. sytuacji, w której:

- osoba, której dane dotyczą, wyraziła wyraźną zgodę na przetwarzanie tych danych osobowych w jednym lub kilku konkretnych celach, chyba że prawo Unii lub prawo państwa członkowskiego przewidują, iż osoba, której dane dotyczą, nie może uchylić zakazu (art. 9 ust. 2 lit. a));
- przetwarzanie jest niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym, do celów statystycznych, do celów badań naukowych lub historycznych bądź do celów archiwalnych w interesie publicznym, na podstawie prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, które są proporcjonalne do wyznaczonego celu, nie naruszają istoty prawa do ochrony danych i przewidują odpowiednie i konkretne środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą (art. 9 ust. 2 lit. g) i j)).

W motywie 26 RODO stwierdza się również, że zasady ochrony danych nie powinny mieć zastosowania do informacji anonimowych, czyli informacji, które nie wiążą się ze zidentyfikowaną lub możliwą do zidentyfikowania osobą fizyczną, ani do danych osobowych zanonimizowanych w taki sposób, że osób, których dane dotyczą, w ogóle nie można zidentyfikować lub już nie można zidentyfikować. W 26 stwierdza się oprócz tego, że RODO nie dotyczy przetwarzania takich anonimowych informacji, w tym przetwarzania do celów statystycznych lub naukowych.

Ponadto sposób przetwarzania danych osobowych musi być zgodny z RODO, w szczególności z ogólnymi zasadami ochrony danych określonymi w art. 5: zgodność z prawem, rzetelność, przejrzystość, ograniczenie celu, minimalizacja danych, prawidłowość, ograniczenie przechowywania, integralność, poufność i rozliczalność.

W jaki sposób opracowano te wytyczne?

Te wytyczne opracowała podgrupa ds. danych dotyczących równouprawnienia. Mają one dostarczyć państwom członkowskim praktycznych wskazówek dotyczących sposobów stopniowego usprawniania procesu gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia, aby pomóc im w monitorowaniu wdrażania odpowiednich przepisów, polityk i środków opracowanych w tym celu przez te państwa.

Wytyczne sfinalizowano na podstawie systematycznej wymiany praktyk oraz dyskusji prowadzonych zarówno w ramach grupy wysokiego szczebla, jak i podgrupy, które dotyczyły m.in. sposobu eliminacji luk i niedociągnięć stwierdzonych w obecnych praktykach krajowych. Wytyczne opierają się ponadto na zaleceniach zawartych w zaktualizowanym „Europejskim podręczniku danych dotyczących równouprawnienia”.¹⁶ Obejmują one korzystanie z wielu źródeł danych dotyczących równouprawnienia, propagowanie spójnych definicji i kategorii statystycznych, poprawę

¹⁶ Komisja Europejska (2016), [Europejski podręcznik danych dotyczących równouprawnienia – zmieniona wersja z 2016 r.](#)

prawidłowości i wiarygodności istniejących działań w zakresie gromadzenia danych oraz zapewnianie dostępności dostatecznych funduszy na gromadzenie danych dotyczących równouprawnienia.

Wytyczne są podzielone na dwie grupy:

- A. **Wytyczne instytucjonalne i strukturalne** dostarczają państwom członkowskim wskazówek w zakresie tworzenia struktur umożliwiających systematyczne, długoterminowe i oparte na współpracy podejście do gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia; są one skierowane głównie do decydentów i administracji publicznej mających zarówno uprawnienia, jak i zdolność inicjowania zmian na szczeblu instytucjonalnym.
- B. **Wytyczne operacyjne** dostarczają państwom członkowskim wskazówek w zakresie zapewniania kompleksowości, terminowości, prawidłowości, wiarygodności i reprezentatywności danych dotyczących równouprawnienia oraz zwiększania ich porównywalności; są one skierowane w szczególności do instytucji/podmiotów zajmujących się gromadzeniem, analizą i rozpowszechnianiem danych dotyczących równouprawnienia, takich jak krajowe urzędy statystyczne, ministerstwa lub inne krajowe czy lokalne organy administracji, instytuty badawcze, organy ds. równości i organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Wszystkie wytyczne instytucjonalne/strukturalne i operacyjne są wzajemnie powiązane, opierają się jedno na drugim, a także uzupełniają się wzajemnie i wzmacniają na wiele sposobów. Wytyczne należy interpretować i stosować jako całość. Jak jednak pokazały dyskusje w ramach grupy wysokiego szczebla i podgrupy, sytuacja w odniesieniu do zakresu i jakości gromadzonych danych dotyczących równouprawnienia różni się w poszczególnych państwach członkowskich. Decydenci i inne zainteresowane strony mogą zatem również wybierać działania określone w wytycznych, które najlepiej odpowiadają potrzebom zidentyfikowanym w tym czasie w danym państwie członkowskim, bądź nadawać priorytet takim działaniom. Można zacząć od stosowania wybranych elementów wytycznych, a następnie rozwinąć te działania poprzez wdrażanie kolejnych elementów, mając na celu budowę kompleksowego systemu wysokiej jakości danych dotyczących równouprawnienia. W tym sensie wdrażanie niniejszych wytycznych postrzegane jest jako stały proces, a zakres ich wdrożenia może być różny.

Zachęca się państwa członkowskie UE do wykorzystania niniejszych wytycznych w celu opracowywania polityk i przeprowadzania oceny ich wyników z perspektywy równouprawnienia.

Sekcja II: Wytyczne w sprawie usprawnienia procesu gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia

A. Wytyczne instytucjonalne i strukturalne

1. Zestawienie istniejących źródeł danych dotyczących równouprawnienia i identyfikacja luk w danych

Należy przeprowadzić działania na szczeblu krajowym w celu przygotowania zestawienia istniejących w państwach członkowskich źródeł danych dotyczących równouprawnienia, unikania nakładania się

działań dotyczących gromadzenia danych oraz określenia punktu odniesienia pozwalającego na bardziej systematyczne podejście do gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia¹⁷.

Taką inicjatywę może wspierać lub koordynować właściwe ministerstwo lub właściwy departament rządu. Ewentualnie można udzielić określonego mandatu krajowemu urzędowi statystycznemu, organowi ds. równości lub instytutowi badawczemu i przyznać mu środki z przeznaczeniem na przygotowanie takiego zestawienia.

Po pierwsze, zestawienie powinno pomóc państwom członkowskim:

- wskazać poszczególne źródła i podmioty dostarczające danych dotyczących równouprawnienia, uwzględniając również źródła danych, które nie są zaprojektowane specjalnie na potrzeby gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia, lecz obejmują zmienne, które można wykorzystać do wykazania i analizy istniejących nierówności;
- wskazać przesłanki dyskryminacyjne, w zakresie których gromadzone są dane;
- uwzględnić współwystępowanie różnych przesłanek dyskryminacyjnych;
- wskazać obszary życia, których dotyczą gromadzone dane (np. zatrudnienie (dostęp do zatrudnienia), zakwaterowanie (dostęp do zakwaterowania), edukacja, opieka zdrowotna, dostęp do wymiaru sprawiedliwości, dostęp do dóbr i usług itp.);
- ustalić, z jaką częstotliwością i na podstawie jakich definicji i kategorii gromadzone są dane;
- gromadzić – o ile są dostępne – informacje dotyczące liczebności próby, reprezentatywności (w tym ewentualnej systematycznej niedostatecznej reprezentacji lub systematycznego wykluczenia niektórych grup), identyfikacji grup docelowych przez samookreślenie lub innymi metodami, sposobu gromadzenia danych, zakresu geograficznego, częstotliwości aktualizacji oraz ewentualnych istniejących szeregów czasowych;
- dodać odniesienia lub linki do istniejących materiałów pochodzących ze źródeł danych, takich jak sprawozdania lub najnowsze publikacje, wizualizacje danych, strony internetowe i inne istotne metadane.

Po drugie, zestawienie powinno służyć identyfikacji potrzeb w zakresie danych dotyczących równouprawnienia w państwach członkowskich. Przeprowadzenie takiej oceny potrzeb powinno opierać się na odnośnych unijnych, międzynarodowych i krajowych standardach normatywnych obowiązujących państwa członkowskie, takich jak Karta praw podstawowych UE, przepisy UE dotyczące równouprawnienia, prawo międzynarodowe w zakresie praw człowieka i przepisy krajowe. Ocena potrzeb powinna również odpowiadać procesom koordynacji polityki na szczeblu UE, takim jak europejski semestr, a także istotnym zobowiązaniom politycznym, w tym Europejskiemu filarowi praw socjalnych lub Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju. Ocena potrzeb, jako całość, powinna służyć wskazaniu rodzajów danych dotyczących równouprawnienia potrzebnych państwom członkowskim do kształtowania polityki opartej na dowodach.

Możliwe wyniki przygotowanego zestawienia mogą obejmować np.:

- kompleksowy i systematyczny opis wszystkich dostępnych danych dotyczących równouprawnienia w danym państwie członkowskim;
- wskazanie wszystkich podmiotów dostarczających dane dotyczące równouprawnienia;
- ocenę potrzeb w zakresie danych dotyczących równouprawnienia;

¹⁷ Przegląd praktyk państw członkowskich w tym zakresie zawiera publikacja Komisji Europejskiej (2017) [Ramy prawne i praktyka w państwach członkowskich UE](#), Analiza i przegląd porównawczy praktyk gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia w Unii Europejskiej.

- sugestie lub zalecenia dotyczące możliwych sposobów lub instrumentów służących eliminacji stwierdzonych luk lub niedociągnięć w zakresie gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia.

Te wyniki łącznie umożliwiłyby wskazanie istniejących luk w danych i uwidoczniłyby obszary wymagające usprawnień.

Można zaprojektować okresowe przygotowywanie zestawienia danych dotyczących równouprawnienia, w zależności od regularnych aktualizacji źródeł danych, na przykład co pięć lat, uwzględniając nowe potencjalne źródła danych i nowych dostawców danych.

2. Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia

Należy utworzyć międzyinstytucjonalną grupę roboczą w celu zapewnienia koordynacji i monitorowania postępu w zakresie eliminacji luk i niedociągnięć stwierdzonych przy tworzeniu zestawienia. Działania grupy roboczej można określić w wieloletnim planie działania lub harmonogramie, obejmującym odpowiedni budżet, a także jasno zdefiniowane priorytety i przydział zadań. Przyczyniłoby się do uzyskania na czas funkcjonalnych danych, odpowiadających stwierdzonym potrzebom, oraz do zwiększenia efektywności.

Grupa robocza powinna składać się z odpowiednich instytucji publicznych posiadających kompetencje (oraz, w stosownych przypadkach, mandat) w zakresie gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia. Mogą to być m.in. ministerstwa, krajowe urzędy statystyczne, organy ds. równości, krajowe instytucje praw człowieka, instytucje badawcze oraz społeczność naukowa, a także inne istotne podmioty i dostawcy danych, tacy jak przedstawiciele istotnych władz lokalnych, sądownictwo, policja itp. Do koordynowania grupy roboczej i prowadzenia działań następczych wynikających z podjętych przez nią decyzji powinno się upoważnić jedną organizację. Usprawnienie procesu gromadzenia i wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia jest jednak przedsięwzięciem zbiorowym i powinno opierać się na współodpowiedzialności i podziale obowiązków. W najlepszym wydaniu współpraca międzyinstytucjonalna jest procesem wzajemnego uczenia się, które stopniowo buduje zdolności, wiedzę fachową i zaufanie wśród poszczególnych zainteresowanych stron i wspiera wzrost świadomości potrzeby danych dotyczących równouprawnienia.

Pracę międzyinstytucjonalnej grupy roboczej powinny uzupełniać regularne konsultacje z podmiotami gromadzącymi dane i użytkownikami danych, niereprezentowanymi w grupie roboczej. Należą do nich przedstawiciele innych istotnych władz krajowych i lokalnych, statystycy, specjaliści ds. badań sondażowych i naukowcy, jak również organizacje społeczności lokalnych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego. Zaangażowanie tych organizacji zapewniłoby należyte uwzględnienie perspektywy osób najbardziej narażonych na ryzyko doświadczenia nierównego traktowania i dyskryminacji¹⁸.

¹⁸ Jak stwierdza się w Wytycznych dotyczących gromadzenia i dezagregacji danych opracowanych przez Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka Rady Europy (2018), [Oparte na prawach człowieka podejście do danych – Niepozostawianie nikogo w tyle w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030](#), uczestnictwo jest kluczowym elementem podejścia opartego na prawach człowieka. Zatem „wszelkie gromadzenie danych powinno obejmować środki zapewniające wolne, aktywne i wymierne uczestnictwo odpowiednich zainteresowanych stron, w szczególności najbardziej zmarginalizowanych grup społecznych. Należy uwzględnić uczestnictwo w odniesieniu do całego procesu gromadzenia danych: od planowania strategicznego poprzez identyfikację potrzeb w zakresie danych; wybór i testowanie odpowiedniej metodyki gromadzenia danych, gromadzenia danych (np. zatrudnianie ankietników z konkretnych społeczności, aby zwiększyć odsetek udzielonych odpowiedzi); aż po przechowywanie, upowszechnianie, analizę i interpretację danych”.

Takie regularne konsultacje zwiększyłyby przejrzystość, pomogły budować zaufanie do inicjatyw gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia i zapewniły działaniom grupy roboczej wkład istotnej wiedzy specjalistycznej. Ogólnie rzecz biorąc regularne konsultacje z istotnymi zainteresowanymi stronami zapewniłyby, aby priorytety określone w planie działania lub harmonogramie odpowiadały najważniejszym potrzebom w zakresie danych dotyczących równouprawnienia w państwach członkowskich.

3. Utworzenie centrum danych dotyczących równouprawnienia i niedyskryminacji

Należy utworzyć krajowe centrum danych dotyczących równouprawnienia i niedyskryminacji w celu posegregowania i prezentacji danych i powiązanych informacji zidentyfikowanych przy tworzeniu zestawienia, a tym samym zwiększyć dostępność danych dotyczących równouprawnienia i ich wykorzystywanie przez różne zainteresowane strony. Utworzenie centrum danych, na przykład w formie specjalnej strony internetowej, oraz dalszą jego koordynację można by zlecić międzyinstytucjonalnej grupie roboczej. Hosting dla centrum danych mogłaby zapewnić instytucja koordynująca międzyinstytucjonalną grupę roboczą albo inna odpowiednia instytucja zdolna do zagwarantowania ciągłości funkcjonowania oraz okresowych aktualizacji centrum danych.

Po pierwsze, centrum danych zapewniłoby przegląd istniejących źródeł danych dotyczących równouprawnienia, wraz z odniesieniem do miejsca dostępu do określonych informacji. W centrum danych znajdowałyby się ponadto dostępne publikacje oraz prezentacja istniejących wskaźników odnoszących się do poszczególnych grup społecznych, przesłanek dyskryminacyjnych i dziedzin życia, a także informacje techniczne dotyczące poszczególnych danych, w tym:

- źródło;
- odpowiedzialna instytucja;
- rodzaj danych (dane administracyjne, dane pochodzące ze skarg, dane sondażowe itp.);
- grupa społeczna;
- stosowane definicje i systemy kategoryzacji;
- przesłanka lub przesłanki dyskryminacyjne/chronione cechy;
- dziedziny życia/obszary, które obejmują dane;
- sposób gromadzenia danych (bezpośrednio, przez internet, telefonicznie, metodą mieszaną itp.);
- operat losowania i metoda doboru próby (w stosownych przypadkach);
- częstotliwość gromadzenia danych;
- zasięg geograficzny i stopień szczegółowości;
- reprezentatywność.

Aby ułatwić należyte rozumienie i interpretację danych dotyczących równouprawnienia zgromadzonych w centrum danych oraz umożliwić dokonanie miarodajnych porównań, centrum danych powinno w miarę możliwości udostępniać użytkownikom noty informacyjne podsumowujące podstawowe fakty dotyczące prezentowanych danych¹⁹. W notach informacyjnych powinno się również wyjaśniać przypadki, w których niemożliwe jest porównanie danych ze względu na różnice w zakresie definicji lub inne czynniki.

Po drugie, centrum danych należy dalej rozwijać i udoskonalać, na przykład po wdrożeniu środków przewidzianych w planie działania do eliminacji luki i niedociągnięć w gromadzeniu danych dotyczących równouprawnienia. Do centrum danych można oprócz tego włączyć (nowe) oparte na

¹⁹ Byłoby to zgodne z zasadą 15 dotyczącą „dostępności i przejrzystości” [Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych – wydanie zmienione z 2017 r.](#) przyjętego w dniu 16 listopada 2017 r. przez Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego.

prawach wskaźniki istotne dla monitorowania równości wyników i niedyskryminacji. Możliwe byłoby wspólne opracowanie takich wskaźników z inicjatywy międzyinstytucjonalnej grupy roboczej.

4. Budowanie zdolności instytucjonalnych w celu gromadzenia rzetelnych i wiarygodnych danych dotyczących równouprawnienia

Aby skutecznie zająć się obszarami wymagającymi poprawy wskazanymi przez międzyinstytucjonalną grupę roboczą, należy zwiększyć zdolność odpowiednich zainteresowanych stron do gromadzenia wiarygodnych i solidnych danych dotyczących równouprawnienia. Wymagałoby to również zapewnienia odpowiedniego finansowania tym organom i organizacjom, które gromadzą dane dotyczące równouprawnienia, w tym krajowym urzędem statystycznym i instytutom badawczym przeprowadzającym badania na dużą skalę, jak również organom ds. równości, innym instytucjom publicznym i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, które przeprowadzają ukierunkowane badania przypadków dyskryminacji, prowadzą eksperymenty polegające na testowaniu pod kątem dyskryminacji lub gromadzą dane dotyczące skarg.

Ponadto należy również zapewnić, aby pracownicy różnych zainteresowanych stron, którzy regularnie zajmują się gromadzeniem danych dotyczących równouprawnienia, posiadali odpowiednie umiejętności, wiedzę fachową i wiedzieli o najlepszych praktykach, w tym dotyczących stosowania zharmonizowanych definicji, aby odpowiednio przygotowywali gromadzenie danych dotyczących równouprawnienia i przestrzegali zabezpieczeń określonych w odpowiednim prawodawstwie oraz zasad ONZ dotyczących opartych na prawach człowieka podejść do gromadzenia i analizy danych. Dotyczy to na przykład pracodawców i dostawców usług, którzy gromadzą dane, aby ocenić ich zgodność ze szczególnymi obowiązkami dotyczącymi równouprawnienia określonymi w prawodawstwie, lub organizacji społeczeństwa obywatelskiego pracujących z grupami narażonymi na dyskryminację. Dlatego należy opracować dostosowane do potrzeb szkolenia, wykorzystujące wiedzę fachową różnych zainteresowanych stron i poświęcone zbiorowi działań istotnych dla gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia, tj. przygotowanie, gromadzenie, przetwarzanie, analizę, wykorzystywanie i rozpowszechnianie, jak również przepisy prawodawstwa w dziedzinie ochrony danych regulujące wszystkie etapy cyklu życia danych osobowych. Ogólniej rzecz ujmując, współpraca międzyinstytucjonalna, jak przewidziano w wytycznej nr 2, przebiega lepiej, gdy przedstawiciele poszczególnych instytucji zaangażowanych w gromadzenie danych dotyczących równouprawnienia posiadają niezbędne umiejętności w zakresie statystyki i wiedzę na temat równouprawnienia oraz porozumiewają się wspólnym językiem.

Ogólnie rzecz biorąc, należy zachęcać instytucje publiczne i wszystkie zainteresowane strony do przyjęcia kultury instytucjonalnej, w której uznaje się, że kształtowanie polityki opartej na dowodach wymaga posiadania rzetelnych i wiarygodnych danych dotyczących równouprawnienia.

5. Ułatwianie skutecznego wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia

Aby ułatwić skuteczne wykorzystywanie danych dotyczących równouprawnienia, należy je rozpowszechniać możliwie jak najszybciej po ich zgromadzeniu i przedstawiać w przystępnym języku i formie, z uwzględnieniem faktu, że powinny być zrozumiałe dla ogółu społeczeństwa²⁰.

Międzyinstytucjonalna grupa robocza mogłaby zachęcać do lepszego wykorzystywania danych dotyczących równouprawnienia poprzez pomaganie w rozpowszechnianiu zgromadzonych danych oraz, w stosownych przypadkach, poprzez udzielanie wyjaśnień i interpretacji. Mogłaby również

²⁰ Zgodnie z zaleceniami przedstawionymi w sekcji „Przejrzystość” Wytycznych dotyczących gromadzenia i dezagregacji danych, Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka (2018), [Oparte na prawach człowieka podejście do danych – Niepozostawianie nikogo w tyle w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030](#), s. 15.

wydawać przeglądy polityki przedstawiające wyniki ostatnich badań oraz stanowiące źródło łatwych do wykorzystania danych dotyczących równouprawnienia dla decydentów, ekspertów i mediów związanych z danym obszarem polityki. Te przeglądy polityczne można by również wykorzystywać na potrzeby zwiększania świadomości i rzecznictwa.

Informacje przedstawione w centrum danych przewidzianym w wytycznej nr 3 można by wykorzystać w debacie publicznej na temat równouprawnienia i niedyskryminacji. Lepsze wykorzystanie danych dotyczących równouprawnienia w omawianiu i uzasadnianiu środków legislacyjnych i politycznych dodatkowo zwiększyłoby również publiczne poparcie dla inwestowania w gromadzenie rzetelnych i wiarygodnych danych dotyczących równouprawnienia poprzez wykazanie ich użyteczności.

W ostatecznym rozrachunku dane dotyczące równouprawnienia powinny zostać wykorzystane w cyklu polityki, aby wzmocnić kształtowanie polityki opartej na dowodach we wszystkich odpowiednich obszarach polityki, w odniesieniu do różnych przesłanek dyskryminacyjnych i obszarów życia. Pojęcie „cyklu polityki” oznacza tutaj debatę publiczną, wstępne kształtowanie środków i polityki oraz ocenę ich wpływu. Skuteczne włączenie danych dotyczących równouprawnienia do cyklu polityki będzie zależało od trzech powiązanych ze sobą czynników: (1) chęci do kształtowania polityki opartej na dowodach; (2) szybkiego dostępu decydentów do danych dotyczących równouprawnienia oraz (3) dostępu mediów i ogółu społeczeństwa do danych dotyczących równouprawnienia.

B. Wytyczne operacyjne

6. Zapewnienie kompleksowości danych dotyczących równouprawnienia

Podmioty gromadzące dane i użytkownicy danych potrzebują różnorodnych i uzupełniających się źródeł danych dotyczących równouprawnienia, aby umożliwić kształtowanie polityki opartej na dowodach, jak również aby uzyskać pełen obraz sytuacji dotyczącej równouprawnienia i niedyskryminacji w praktyce. Ponadto odpowiednia ocena skutków polityki w dziedzinie równouprawnienia i niedyskryminacji wymaga regularnego gromadzenia danych dotyczących wszystkich przyczyn dyskryminacji i wszystkich dziedzin życia objętych odpowiednim prawodawstwem. Aby zapewnić kompleksowość danych dotyczących równouprawnienia, państwa członkowskie powinny:

- korzystać z szerokiego zbioru źródeł danych dotyczących równouprawnienia; obejmowałyby to łączenie i powiązywanie różnych źródeł danych, takich jak badania na dużą skalę, badania postaw, badania wiktyimizacyjne, testy w zakresie dyskryminacji, dane administracyjne, dane dotyczące skarg (i ich rezultatów), rzetelne i wiarygodne dane pochodzące od organizacji społeczeństwa obywatelskiego, dane gromadzone przez pracodawców i dostawców usług oraz inne badania ilościowe i jakościowe;
- zapewnić, aby źródła danych dotyczących równouprawnienia obejmowały pełen zakres najważniejszych obszarów życia, w których może wystąpić dyskryminacja; te obszary życia obejmują zatrudnienie, edukację, dostęp do dóbr i usług, zakwaterowanie, zdrowie, ubóstwo/wykluczenie społeczne, uczestnictwo w życiu politycznym i społecznym itp.;
- w pełni wykorzystywać istniejące dane, w tym dane gromadzone do celów innych niż polityka w dziedzinie równouprawnienia i niedyskryminacji;

- utworzyły lub dalej rozwijały sprawny system zestawiania i regularnego publikowania danych statystycznych dotyczących zgłoszonych przypadków dyskryminacji oraz wyników związanych z nimi postępowań administracyjnych lub sądowych²¹;
- uwzględniać w gromadzeniu i analizie danych dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminacji intersekcyjnej; na przykład dane gromadzone na temat niepełnosprawności powinny zawierać informacje o płci, pochodzeniu etnicznym lub rasowym, wieku i innych cechach, które potencjalnie mogą prowadzić do większego narażenia na dyskryminację ze względu na wiele czynników (aby analiza tego typu była solidna, konieczna jest zazwyczaj większa liczebność próby – można rozważyć wykorzystanie wielu różnych źródeł danych, w tym badań na dużą skalę, danych administracyjnych i danych powiązanych);
- w miarę możliwości działać na rzecz powiązywania danych pochodzących z różnych źródeł;
- zwiększać ilość danych dotyczących równouprawnienia na poziomie regionalnym, z odniesieniem geograficznym do siatki o jak najmniejszej skali.

7. Włączanie danych dotyczących równouprawnienia do badań unijnych i krajowych

Badania na dużą skalę są potężnym narzędziem, które umożliwia gromadzenie kompleksowego zbioru danych dotyczących równouprawnienia. Opracowując takie badania lub gromadząc dane w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS) za pomocą badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), europejskiego badania warunków życia ludności (EU-SILC) lub za pomocą innych badań ogólnounijnych, takie jak Eurobarometr i badania przeprowadzone przez FRA, państwa członkowskie powinny, w stosownych przypadkach, systematycznie uwzględniać informacje na temat równouprawnienia i niedyskryminacji, między innymi poprzez:

- wprowadzenie indywidualnych zmiennych i pytań zawartych w badaniach, które konkretnie dotyczą mierzenia skali nierówności i postrzeganej dyskryminacji z różnych przyczyn;
- regularne opracowywanie i przeprowadzanie dodatkowych modułów badań tematycznych, aby uwzględnić szereg kwestii istotnych z punktu widzenia równouprawnienia i niedyskryminacji (np. świadomość praw, odsetek osób zgłaszających, że doświadczyło dyskryminacji, represji itp.);
- dezagregację zebranych danych w jak największym stopniu i tam, gdzie to możliwe, ze względu na wiek, płeć, pochodzenie etniczne lub rasowe, religię, pochodzenie migracyjne, orientację seksualną i niepełnosprawność;
- zwiększenie liczby osób, które w normalnym trybie nie byłyby odpowiednio reprezentowane w próbach badawczych ze względu na małą liczebność w ogólnej populacji (próby pomocnicze);
- działanie na rzecz opracowania, testowania i stosowania precyzyjnych i czułych kategorii identyfikacji osób szczególnie narażonych na dyskryminację (np. zmiennych dotyczących pochodzenia rasowego lub etnicznego, orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej);

²¹ Można to powiązać z wdrożeniem zalecenia w sprawie norm dotyczących organów ds. równości przyjętego przez Komisję Europejską w czerwcu 2018 r. w celu określenia środków, które państwa członkowskie mogą stosować w celu zwiększenia niezależności i skuteczności organów ds. równości. Zob. Komisja Europejska (2018), [Zalecenie Komisji z dnia 22 czerwca 2018 r. w sprawie norm dotyczących organów ds. równości](#), C(2018) 3850 final. W szczególności zalecany środek nr 9, dotyczący niezależnych sprawozdań, stanowi, że „Aby otrzymywać wysokiej jakości niezależne sprawozdania, państwa członkowskie powinny umożliwić organom ds. równości prowadzenie niezależnych badań. Mogłoby to obejmować w szczególności gromadzenie danych na temat liczby skarg dotyczących poszczególnych przyczyn dyskryminacji; czasu trwania postępowania administracyjnego od złożenia skargi do zamknięcia sprawy; wyniku postępowania administracyjnego; a także liczby, czasu trwania i wyniku spraw sądowych, w które zaangażowane są organy ds. równości”.

- zwiększenie liczby zmiennych/kategorii zastępczych w istniejących źródłach danych, w przypadku których nie można zastosować opartej na prawach człowieka zasady samookreślenia;
- zwiększenie liczby zmiennych mierzących skalę postrzeganej dyskryminację z różnych przyczyn i w różnych dziedzinach życia;
- wspieranie rozwoju i wdrażania innowacyjnych metod badań, które mogą objąć grupy społeczne, które są bardzo rozproszone lub do których dostęp jest bardzo utrudniony, lub osoby narażone na dyskryminację;
- zidentyfikowanie obszarów geograficznych, w których częściej odnotowuje się nierówności i w których należy regularnie gromadzić dane, aby umożliwić monitorowanie tendencji w miarę upływu czasu.

8. Zapewnienie regularnego i szybkiego gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia

Dane dotyczące równouprawnienia należy regularnie gromadzić, analizować i zgłaszać. Jeżeli zatem dane te mają zaspokajać potrzeby informacyjne i być wykorzystywane w cyklu polityki, należy je udostępniać do zastosowań zgodnych z ich przeznaczeniem w rozsądnych ramach czasowych i z regularną częstotliwością.

Aby zagwarantować, że dane dotyczące równouprawnienia będą gromadzone regularnie i szybko, państwa członkowskie powinny:

- systematycznie i regularnie gromadzić dane na temat wszystkich przyczyn dyskryminacji według wszystkich dziedzin życia/obszarów uwzględnionych w prawodawstwie dotyczącym równouprawnienia i niedyskryminacji (np. co 3–5 lat);
- systematycznie i regularnie aktualizować centrum danych dotyczących równouprawnienia i niedyskryminacji;
- zachęcać do włączania danych dotyczących równouprawnienia do badań wzdużnych, tj. paneli, w celu monitorowania wpływu na jednostki;
- systematycznie rozpoznawać i monitorować tendencje podczas gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia;
- wykorzystywać informacje z istniejących dostępnych źródeł danych dotyczących równouprawnienia w regularnych odstępach czasu, aby uniknąć kosztownego powielania wysiłków, w szczególności gdy nie prowadzi się żadnych ukierunkowanych działań w zakresie gromadzenia danych;
- opracować wytyczne metodyczne dotyczące systematycznego gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia w czasie przeznaczone dla poszczególnych podmiotów gromadzących dane.

9. Zwiększenie prawidłowości i wiarygodności danych dotyczących równouprawnienia

Prawidłowość i wiarygodność muszą stanowić integralny element każdego procesu gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia. Prawidłowość²² odnosi się do prawidłowego pomiaru

²² Wskaźnik, test, pytanie w ramach badania lub system kategoryzacji wykorzystywane do klasyfikacji cech osób zawartych w administracyjnych lub innych źródłach danych są prawidłowe, jeżeli: (1) prawidłowo mierzą to, co mają mierzyć, oraz (2) odzwierciedlają zjawiska lub cechy charakterystyczne, które można bezpośrednio zaobserwować lub których istnienie w „świecie rzeczywistym” co najmniej dostrzeżono. Prawidłowość jest na przykład powiązana ze stopniem, w jakim respondenci błędnie interpretują pytania zawarte w badaniu lub kategorii odpowiedzi, oraz stopniem, w jakim celowo nie wyjawiają prawdy (często ma to miejsce, gdy wymagane dane osobowe postrzegane są jako wrażliwe). Brak prawidłowości można również stwierdzić na przykład wtedy, gdy skalę dyskryminacji mierzy się wyłącznie za pomocą liczby incydentów zgłoszonych właściwym organom – w takiej sytuacji wiele przypadków może nie zostać

badanej zmiennej, którą można zaobserwować w „świecie rzeczywistym”. Wiarygodność²³ odnosi się do stabilności lub spójności pomiaru zastosowanego w przypadku danej zmiennej.

Aby zwiększyć prawidłowość i wiarygodność danych dotyczących równouprawnienia, państwa członkowskie powinny:

- stosować oparte na prawach człowieka zasady dotyczące uczestnictwa, samookreślenia, przejrzystości, prywatności i rozliczalności w przygotowywaniu gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia oraz w gromadzeniu i wykorzystywaniu tych danych, aby utrzymać lub zwiększyć zaufanie odpowiednich zainteresowanych stron²⁴;
- stosować podejście partycypacyjne w przygotowywaniu i procesie gromadzenia danych, na przykład przy opracowywaniu definicji, systemów klasyfikacji i kategoryzacji lub podejmowaniu decyzji o wykorzystaniu wskaźników zastępczych; takie podejście mogłoby obejmować zatrudnianie ankierów lub mediatorów wywodzących się z określonych grup społecznych w celu zwiększenia wskaźnika odpowiedzi;
- przeprowadzać konsultacje społeczne z udziałem przedstawicieli docelowych grup społecznych w celu osiągnięcia porozumienia w kwestii definicji i kategorii, które mają być stosowane podczas gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia;
- zachęcać docelowe grupy społeczne i zainteresowane strony do współpracy poprzez informowanie ich, w celu uzyskania wyższego wskaźnika odpowiedzi, że dane są gromadzone i wykorzystywane na potrzeby programów na rzecz równości szans lub poświęconych zwalczaniu dyskryminacji;
- poprawić wskaźniki odpowiedzi poprzez dostosowanie i preredagowanie (niejednoznacznych) pytań/kategorii w stosownych przypadkach; może to być oparte na wnioskach wyciągniętych z konsultacji społecznych;
- w miarę możliwości umożliwiać samookreślenie osobom, których dane są gromadzone, w zakresie takich cech, jak pochodzenie rasowe i etniczne, religia, niepełnosprawność, orientacja seksualna lub tożsamość płciowa; takie systemy kategoryzacji powinny umożliwiać wybór więcej niż jednej kategorii identyfikacji, a także umożliwiać respondentom odmowę deklaracji lub zadeklarowanie, że żadna z możliwości ich nie dotyczy;
- udoskonalać wskaźniki zastępcze, lub zwiększać ich liczbę, wykorzystywane w celu zapewnienia pełnego uwzględnienia różnych grup społecznych, w przypadku których bezpośrednio (samo)określenie nie jest możliwe;
- dokładnie przetestować wszelkie kategorie, zmienne i pytania opracowane na potrzeby gromadzenia danych;
- zapewnić, aby pomimo upływu czasu stosowano spójne procedury i definicje;

zgłoszone. Żaden środek nie jest stuprocentowo prawidłowy, ale niektóre środki są bardziej prawidłowe niż inne.

²³ Wiarygodność oznacza stabilność lub spójność zastosowanego pomiaru/testu. Na przykład pomiar dyskryminacji jest wiarygodny w takim stopniu, w jakim procedura pomiarowa daje takie same wyniki w kolejnych próbach. Na przykład jeśli mierzymy liczbę zgłaszanych incydentów w ciągu roku, ale z czasem zmienia się liczba właściwych organów (ds. równości), będzie to miało negatywny wpływ na wiarygodność tego pomiaru, a także na jego porównywalność w czasie. Żaden środek nie jest całkowicie wiarygodny; wiarygodność to zatem zawsze kwestia stopnia. Prawidłowość i wiarygodność są ze sobą bezpośrednio powiązane w taki sposób, że testy, które są trafne, są również wiarygodne (powtarzalne). Testy, które są wiarygodne, nie zawsze są jednak prawidłowe.

²⁴ Zob. Biuro Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka (2018), [Oparte na prawach człowieka podejście do danych – Niepozostawianie nikogo w tyle w ramach Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030](#), Wytyczne dotyczące gromadzenia i dezagregacji danych, 2018.

- stosować kodeks praktyk statystycznych ESS²⁵ oraz, w stosownych przypadkach, wykorzystywać sprawozdania dotyczące jakości sporządzane przez podmioty dostarczające dane;
- w stosownych przypadkach stosować następujące ogólne kryteria jakości w odniesieniu do dostępnych wskaźników oraz tych, które zostaną opracowane w przyszłości: spójność, jasność, terminowość, punktualność, dokładność, ciągłość, obiektywność, istotność, porównywalność i przejrzystość;
- opracować protokół podsumowujący wyjaśnienia dotyczące utrzymujących się różnic w definicjach i kategoryzacjach między różnymi źródłami danych w przypadkach, gdy nie jest możliwe opracowanie nowych kategorii lub dostosowanie istniejących (np. gdy głównym celem istniejącego gromadzenia danych jest monitorowanie tendencji).

10. Zapewnienie reprezentatywności danych dotyczących równouprawnienia

Reprezentatywność oznacza stopień, w jakim cechy próby, takie jak rozkład według płci, wieku, pochodzenia etnicznego i rasowego itp., odpowiadają cechom populacji, z której próbę pobrano, zgodnie z obowiązującymi zasadami. Pojęcie „reprezentatywności” stosuje się często w celu wskazania, że próba stanowi odzwierciedlenie grupy społecznej i prawidłowo oddaje wszystkie jej istotne cechy.

Reprezentatywność może spaść ze względu na zbyt małą liczebność próby, gdy próba nie obejmuje wystarczającej liczby osób należących do docelowej grupy społecznej lub jeśli określone podgrupy społeczne są regularnie wykluczane z gromadzenia danych (z powodu trudności językowych, upośledzenia itp.). Wyzwania te dotyczą wielu różnych badań i sprawiają szczególne problemy w przypadku gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia, ponieważ grupy szczególnie narażone na dyskryminację są pomijane i nie można ich uwzględnić w analizie danych. Reprezentatywność może również ucierpieć, gdy próba jest wystarczająco duża, ale obciążona, na przykład gdy osoby należące do populacji docelowej, która doświadcza większej dyskryminacji, są mniej lub bardziej skłonne do wzięcia udziału w badaniu. Aby zaradzić takim trudnościom, państwa członkowskie powinny stosować włączające podejście do gromadzenia danych, podejmując starania, by:

- dotrzeć do grup niedostatecznie reprezentowanych oraz w miarę możliwości dobrać solidne próby o odpowiedniej liczebności;
- przeprowadzać badania ukierunkowane;
- włączać członków grup mniejszościowych i grup, do których dostęp jest bardzo utrudniony, do istniejących badań, takich jak BAEL i EU-SILC, w stosownych przypadkach poprzez zwiększenie prób;
- w miarę możliwości uwzględniać w gromadzeniu danych dotyczących równouprawnienia osoby żyjące w otoczeniu zinstytucjonalizowanym, np. osoby żyjące w domach opieki, w więzieniach, w ośrodkach zajmujących się przyjmowaniem osób ubiegających się o azyl, osoby prowadzące wędrowny tryb życia, osoby bezdomne oraz osoby mieszkające w lokalach tymczasowych;
- wspierać prowadzenie badań jakościowych i badaniom z zastosowaniem metod mieszanych, w szczególności gdy grupy docelowe są zbyt małe lub bardzo rozproszone;
- zapewnić użyteczne informacje na temat podlegających ochronie cech lub grup narażonych na dyskryminację, które mogłyby zostać pominięte w istniejących operatach losowania, poprzez wykonywanie badań jakościowych; metody jakościowe można stosować w całym

²⁵ Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego (2017), [Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych – wydanie poprawione z 2017 r.](#)

procesie badawczym w celu uzupełnienia obserwacji statystycznych oraz zwiększenia reprezentatywności i prawdziwości.

11. Zwiększenie porównywalności danych dotyczących równouprawnienia

Porównywalność oznacza stopień, w jakim różnice między wnioskami, danymi statystycznymi lub wynikami pochodzącymi z różnych źródeł danych dotyczących równouprawnienia, krajów, regionów, kultur, dziedzin życia lub przedziałów czasu można przypisać różnicom w rzeczywistych wartościach populacji docelowej. Porównywalność bardzo spada, gdy koncepcje, definicje lub kategorie określone w strukturze badania różnią się w zależności od źródła danych, czasu lub kraju. Większa porównywalność oznacza, że błędy wynikające z doboru próby lub kształtu kwestionariusza, sposobu gromadzenia danych, tłumaczenia itp. zostały zminimalizowane. Aby można było łatwiej określać porównywalność, decyzje dotyczące struktury, definicji i kategorii, które mają być stosowane, powinny być dobrze udokumentowane.

Aby zwiększyć porównywalność danych dotyczących równouprawnienia, państwa członkowskie powinny:

- zidentyfikować różnice w definicjach, systemach klasyfikacji i kategoryzacji w różnych źródłach danych i na przestrzeni czasu; można tego dokonać poprzez przygotowanie zestawienia (wytyczna nr 1) oraz w trakcie konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami (wytyczne nr 2 i 9);
- w miarę możliwości zharmonizować definicje, kategoryzacje i strukturę gromadzenia danych;
- opracować i wydać wytyczne dotyczące zharmonizowanego zarządzania gromadzeniem danych;
- w przypadku, gdy nie można osiągnąć porównywalności (na przykład, gdy dane są gromadzone w różnych celach), opracowanie i wydanie wytycznych dotyczących interpretacji istniejących różnic między źródłami danych, językami lub w czasie w odniesieniu do definicji, struktury i systemów klasyfikacji i kategoryzacji; z wytycznych tych powinno jasno wynikać, że chociaż wyniki mogą się różnić z powodu braku porównywalności, nadal mają wartość i pomagają ocenić ogólną sytuację w zakresie równouprawnienia i niedyskryminacji w danym kraju;
- w stosownych przypadkach dołożyć starań na rzecz zwiększenia porównywalności danych dotyczących równouprawnienia na szczeblu UE, a mianowicie porównywalności danych gromadzonych za pomocą standardowych unijnych systemów gromadzenia danych (uwzględnienie porównywalności na etapie projektowania);
- w stosownych przypadkach i w miarę możliwości zwiększyć porównywalność danych dotyczących równouprawnienia w odniesieniu do dostępnych danych OECD, ONZ i Banku Światowego w dziedzinie równouprawnienia i niedyskryminacji; w tym względzie państwa członkowskie mogłyby dołożyć starań, aby wykorzystać istniejące krajowe/lokalne dane dotyczące równouprawnienia do celów porównawczych, jako podstawę porównania stosując wskaźniki oparte na prawach;
- wspierać międzypaństwową wymianę informacji na temat dobrych praktyk służących zwiększeniu porównywalności i zgodności danych dotyczących równouprawnienia na poziomie krajowym.

Jak skontaktować się z UE

Osobiście

W całej Unii Europejskiej istnieje kilkaset centrów informacyjnych Europe Direct. Adres najbliższego centrum można znaleźć na stronie: https://europa.eu/european-union/contact_pl.

Telefonicznie lub drogą mailową

Europe Direct to serwis informacyjny, który udziela odpowiedzi na pytania na temat Unii Europejskiej. Można się z nim skontaktować:

— dzwoniąc pod bezpłatny numer telefonu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektórzy operatorzy mogą naliczać opłaty za te połączenia),

— dzwoniąc pod standardowy numer telefonu: +32 22999696,

— drogą mailową: https://europa.eu/european-union/contact_pl.

Wyszukiwanie informacji o UE

Online

Informacje o Unii Europejskiej są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE w portalu Europa: https://europa.eu/european-union/index_pl.

Publikacje UE

Bezpłatne i odpłatne publikacje UE można pobrać lub zamówić na stronie:

<https://publications.europa.eu/pl/publications>. Większą liczbę egzemplarzy bezpłatnych publikacji można otrzymać, kontaktując się z serwisem Europe Direct lub z lokalnym centrum informacyjnym (zob. https://europa.eu/european-union/contact_pl).

Prawo UE i powiązane dokumenty

Informacje prawne dotyczące UE, w tym wszystkie unijne akty prawne od 1952 r., są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE w portalu EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>.

Portal Otwartych Danych UE

Unijny portal otwartych danych (<http://data.europa.eu/euodp/pl>) umożliwia dostęp do zbiorów danych pochodzących z instytucji i innych organów UE. Dane można pobierać i wykorzystywać bezpłatnie, zarówno do celów komercyjnych, jak i niekomercyjnych.

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej